

Deloitte.

**Gemeente Haarlemmerliede
en Spaarnwoude**

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerliede en
Spaarnwoude

22 mei 2015

VERTROUWELIJK

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
Postbus 83
1160 AB ZWANENBURG

Onderwerp

Accountantsverslag 2014 gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Datum

22 mei 2015

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2014. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Voorts treft u een analyse aan van de ontwikkelingen in uw vermogen en resultaat.

Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 gecontroleerd. Bij deze jaarrekening hebben wij op 1 februari 2015 een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Wij bespreken onze bevindingen met de auditcommissie

Dit accountantsverslag zullen wij met de met de auditcommissie bespreken. Bij die gelegenheid zullen wij ook uw vragen beantwoorden. Het conceptverslag is voorgelegd aan de portefeuillehouder Financiën en de betrokken ambtenaren.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

A. Booi RA

C.c.: College van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Bestuurlijke samenvatting	5
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	7
Interne beheersing	17
Analyse resultaat en vermogen	23
Overige onderwerpen	28
Bijlagen	34
Bijlage A1: Overzicht van niet-gecorrigeerde fouten in de jaarrekening	35
Bijlage A2: Overzicht van gecorrigeerde fouten in de jaarrekening	37
Bijlage A3: Geconstateerde afwijkingen in de toelichting op de jaarrekening	38
Bijlage A4: Fouten en onzekerheden inzake financiële rechtmatigheid	39
Bijlage B: Onafhankelijkheid	41
Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2014	42
Bijlage D: Disclaimer en beperking in gebruik	43

Bestuurlijke samenvatting

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Bestuurlijke samenvatting

De jaarrekening geeft een getrouw beeld en er is rechtmatig gehandeld

Bij de jaarrekening 2014 van uw gemeente hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid. De controleverklaring d.d. 22 mei 2015 hebben wij u separaat toegezonden.

Wij hebben vastgesteld dat de jaarverslaggeving 2014 voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften (Bbv). De door ons geconstateerde controleverschillen voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid vallen binnen de door u vastgestelde toleranties.

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Tot slot hebben wij vastgesteld dat de bezoldigingen over 2014 niet strijdig zijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2014 van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Nieuwe taken en bezuinigingen

Met de invoering van de drie decentralisaties vanaf 1 januari 2015 is de begroting van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude (vooral het programma "Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening") significant toegenomen. Veel onzekerheden over de uitwerking, de afspraken met zorgleveranciers en samenwerkingsverbanden in de regio worden steeds duidelijker. Uw gemeente is volop bezig met de invoering van alle veranderingen en heeft intern de nodige maatregelen getroffen.

Het aantal verwachte cliënten is op hoofdlijnen bekend en de afspraken en contracten met zorgaanbieders zijn in werking getreden. De komende tijd zal ongetwijfeld nog in het teken staan van verrassingen. Een spannende tijd, waarin voor uw gemeente kansen liggen om uw burgers binnen het vastgestelde beleid van een passend aanbod te kunnen voorzien, maar waarin ook risico's bestaan vanuit de veranderopgave en de (beperkt) beschikbare middelen. In dit kader is het van belang dat voortgang en ook de financiële consequenties structureel bewaakt worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

De reikwijdte van onze controle achten wij voldoende

Met de opdrachtbevestiging van 1 december 2014 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2014. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Uw controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet.
- Het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2010 tot en met 2014 van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, zoals deze op 14 december 2010 door de raad is vastgesteld met het bijbehorende (en voor 2014 geactualiseerde) normenkader, zoals dit op 17 februari 2015 aan de raad ter kennisname is aangeboden.

Wij hebben op het normenkader, binnen de verwachtingen daarbij op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV, een volledigheidstoets verricht. Daaruit volgt dat de Wet normering bezoldiging tofunctarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ontbreekt in het normenkader. Het betreft externe regelgeving waaraan u ook voldoet. De verplichte toelichting is in de jaarrekening 2014 opgenomen. Wij adviseren u om het normenkader op dit aspect te actualiseren.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2014 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op verenigbaarheid van de informatie in het jaarverslag met de cijfers in de jaarrekening inclusief de daarin opgenomen toelichtingen.

Een toelichting op de reikwijdte van onze controle 2014 is opgenomen in bijlage C van dit accountantsverslag.

Gehanteerde toleranties met als resultaat: geen (resterende materiële) controleverschillen

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2014 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleverordening en uw controleprotocol.

Goedgekeuringstoleranties

Fouten 1% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves € 108.000

Onzekerheden 3% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves € 324.000

Rapportagetoleranties

De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn - conform uw controleverordening - vastgesteld op € 54.000.

Wij hebben geen (resterende materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd. Gedurende de controle hebben wij geen correcties door laten voeren die effect hebben gehad op het resultaat.

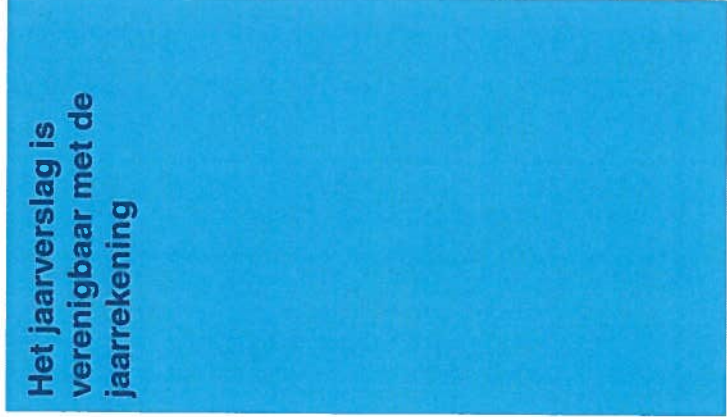

Wij hebben enkele posten laten herrubriceren, toelichtingen laten aanpassen ter verduidelijking en omschrijvingen laten aanpassen aan de nieuwe verslaggevingsregels.

Op basis van (aanvullende) controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normen- en toetsingskader, door het college zijn nageleefd en dat zowel de baten en lasten over 2014 als de balansmutaties in 2014 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er is geen sprake van (materieel) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van rechtmatigheid.

Het (verplichte) overzicht van controleverschillen groter dan de rapportagetoleranties treft u aan in bijlage A1 en A2 van dit accountantsverslag.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2014 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2014 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2014 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

Bij de programma's is verantwoordingsinformatie opgenomen om de realisatie van beleidsdoelstellingen te kunnen vaststellen. Bij de beantwoording van de "3-W vragen" ("Hebben wij bereikt wat wij hebben beoogd?", "Hebben wij gedaan wat wij daarvoor zouden doen?" en "Heeft het gekost wat wij dachten dat het zou kosten?") zijn in de toelichtingen bij de programma's ook kengetallen en prestatie-indicatoren opgenomen. Deze gegevens worden in mindere mate intern gecontroleerd dan de financiële gegevens en hebben daardoor vooral een informatief karakter. Primair moeten deze gegevens worden gezien als managementinformatie, waarop gestuurd kan worden en waarmee ontwikkelingen op hoofdlijnen verklaard kunnen worden. De relatie tussen de kengetallen en de begrote en gerealiseerde middelen is een ontwikkelpunt in de verslaggeving.

Een verbeterpunt is verder om in de programma's een relatie met de (belangrijkste) programma gerelateerde investeringen en voorzieningen op te nemen. Dat geeft (samen met mutaties in de reserves, deze zijn wel opgenomen) de raad veel nuttige informatie om het beleid te kunnen evalueren.

Belangrijk in dit verband is verder nog het besteden van aandacht aan het schrijven van analyses. De informatieverstrekking (bijvoorbeeld de toelichting op de programmarekening) spijst zich nu nog vooral toe op de input (welke middelen zijn besteed). Een concreet antwoord op de vraag wat is gerealiseerd met deze input kan nog worden versterkt, als ook een duidelijkere relatie tussen input en output (prestatiegegevens en kengetallen) wordt gegeven. Bij de programma's is verantwoordingsinformatie opgenomen om de realisatie van beleidsdoelstellingen te kunnen vaststellen. Bij de beantwoording van de "3-W vragen" ("Hebben wij bereikt wat wij hebben beoogd?", "Hebben wij gedaan wat wij daarvoor zouden doen?" en "Heeft het gekost wat wij dachten dat het zou kosten?") zijn in de toelichtingen bij de programma's ook kengetallen en prestatie-indicatoren opgenomen. Deze gegevens worden in mindere mate intern gecontroleerd dan de financiële gegevens en hebben daardoor vooral een informatief karakter.

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen en risicobeheersing, grondbeleid, bedrijfsvoering, et cetera) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 2:13 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij "marginaal getoets". Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen.

Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

Het BBV wordt nageleefd

De belangrijkste wijzigingen in de verslaggevingsregels (BBV) die van toepassing zijn op de jaarrekening 2014 betreffen de wijzigingen van 25 juni 2013 en 13 december 2013. Hierin is het volgende geregeld:

- U dient het voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten voortaan op te nemen per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen.
- Er is "een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves" verplicht gesteld. Gebruikers van de begroting en jaarstukken - zoals toezichhouders - kunnen zo bij de bepaling en beoordeling van het structurele evenwicht (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) rekening houden met de structurele mutaties in de reserves.
- De benaming van de paragraaf 'weerstandsvermogen' is aangepast in 'weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Het gaat hierbij immers niet alleen om een inventarisatie en beschrijving van risico's en de middelen en mogelijkheden om deze op te vangen, maar zeker ook om de wijze waarop en de processen en systemen waarmee u de risico's beheerst.
- Enkele tekstuele aanpassingen, waaronder de wijziging van de benaming van de 'programmarekening' naar 'het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening' en de wijziging van de terminologie van het resultaat ('resultaat voor bestemming' wordt 'gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten' en 'resultaat na bestemming' wordt 'gerealiseerde resultaat'). Over laatstgenoemde vindt nog politieke besluitvorming plaats bij vaststelling van de jaarrekening.

Naast deze wijzigingen heeft de commissie BBV in 2013 en 2014 een aantal relevante notities uitgebracht, waarin nadere uitspraken over de toepassing van de verslaggevingsregels worden gedaan.

Met de notitie 'Riolering' (november 2014) geeft de commissie BBV een toelichting op de volgende balansposities die verband houden met riolering (met ingang van 2014):

- Bestemmingsreserve (BBV artikel 43 lid 1b), deze bevat gelden die het resultaat zijn van gerealiseerde efficiëncyvoordelen of aanbestedingsresultaten.
- Voorziening groot onderhoud (BBV artikel 44 lid 1c), deze bevat gelden die geraamd zijn om in de toekomst te besteden aan groot onderhoud.
- Voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen (BBV artikel 44 lid 1d), deze bevat gelden die geraamd zijn om in de toekomst te besteden aan het vervangen van het rioolstelsel ('vervangingsinvesteringen').
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (BBV artikel 44 lid 2), deze bevat gelden die in de toekomst moeten worden besteed aan het rioolstelsel ('restcategorie' als samenvoeging van gelden voor vervangingsinvesteringen en overschotten op de ontvangen rioolheffing).

Normaal gesproken moet een onvoldoende onderbouwde voorziening vrijvallen en wordt deze doorgaans omgezet in een reserve. Via de rioolheffing geïnd geld moet echter altijd voor het rioleringsdoel worden aangewend en blijft in een voorziening (artikel 44 lid 1c BBV wordt dan omgezet in een artikel 44 lid 2 BBV voorziening) en deze voorziening kan worden samengevoegd met die van artikel 44 lid 1d BBV.

Op basis van de notitie riolering van de commissie BBV is de bestemmingsreserve riolering per ultimo 2014 omgezet naar de voorzieningen. Wegens het ontbreken van een (zichtbare) relatie met het GRP zijn de betreffende saldi onder de bestemmingsreserves omgezet naar de door derden bekleemde middelen. De commissie BBV stelt gemeenten volgens de notitie riolering niet verplicht om bestaande (actuele) GRP's te herzien. Wel doet zij de aanbeveling om het onderscheid tussen onderhoud en vervanging inzichtelijk te krijgen. Voor de toekomstige aanwending van het saldo in de voorzieningen heeft u namelijk inzicht nodig in de specifieke doeleinden waarvoor het saldo in de voorziening is bestemd. U heeft hieraan reeds invulling gegeven in het nieuwe GRP 2015-2020, zoals op 21 april 2015 vastgesteld door de raad. Het nieuwe GRP gaat uit van het saldo zoals dat ultimo 2014 is opgenomen in de voorziening door derden bekleemde middelen (riolering) en heeft betrekking op toekomstige vervangingsinvesteringen.

Daarnaast is op grond van de notitie in de jaarrekening 2014 een nieuwe categorie onder de materiële vaste activa onderkend, zijnde 'investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven'. De reeds in voorgaande jaren geactiveerde rioolinvesteringen zijn uit de balanspost 'investeringen met een economisch nut' overgeboekt.

Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

De grondslagen van de jaarrekening 2014 zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2014. In 2014 zijn geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente.

Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en de directie dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

Wij hebben het door het college en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften.

Evalueer uw reservebeleid

Een onderdeel van de eigenheid van gemeenten is het belang van de openbare begroting. Door het vaststellen van de begroting weegt u als raad af welke activiteiten het belangrijkste zijn en machtigt u het college van burgemeester en wethouders om uitgaven tot een bepaald bedrag voor een bepaald onderwerp te doen (de allocatie- en autorisatiefunctie). Van groot belang is dan ook dat de begroting transparant is. De begroting moet helder aangeven waaraan het geld uitgegeven zal worden, maar bijvoorbeeld ook waarvoor reserves opgebouwd gaan worden. Het BBV bevat dan ook bepalingen die toestaan dat niet alleen bij de rekening toevoegingen en onttrekkingen aan reserves kunnen plaatsvinden, maar dat dit al kan bij de begroting/begrotingswijzigingen. Uitgangspunt is dan ook dat de wijzigingen op bestemmingsreserves transparant worden gemaakt en dat u als raad deze via het vaststellen van de begroting en jaarrekening goedkeurt.

In de jaarrekening kunnen de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting (swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve.

Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi, bijvoorbeeld een tekort of overschot op de uitvoering van de WMO, ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht (systeembesluiten).

Uit oogpunt van een goede en integrale allocatiefunctie adviseert de commissie BBV overigens om terughoudend te zijn met zulke besluiten. De commissie adviseert u om de kaders hiervoor in uw financiële verordening (ex artikel 212 van de Gemeentewet) op te nemen. Voorkomen moet bijvoorbeeld worden dat het gepresenteerde gerealiseerde resultaat na bestemming volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening via een 'automatisme van potjes vullen' richting nul tendeert. De commissie BBV acht het wenselijk dat een resultaat wordt gepresenteerd dat zo goed mogelijk laat zien hoe de gemeente in het betreffende jaar heeft gepresteerd.

Uw reservebeleid is vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen 2008-2012. Mede in het licht van bovenstaande adviseren wij u om uw reservebeleid te evalueren en indien noodzakelijk te heroverwegen zodat het instellen en muteren van reserves strikt geborgd blijft.

Bijstandsvorderingen zijn minimaal gewaardeerd

Uw gemeente heeft vorderingen uitstaan op cliënten uit hoofde van bijstandverlening. Ultimo 2014 betreft dit een bedrag van circa € 320.000. Het debiteurenbeheer heeft u overgedragen aan de IASZ. In de jaarlijkse afrekening met de IASZ worden eventuele afboekingen, die noodzakelijk zijn geweest op de vorderingen, verwerkt. Het college heeft, om deze mogelijke last te dekken, een voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen. In 2014 heeft een neerwaartse bijstelling van de voorziening plaatsgevonden van circa € 75.000. Uw voorziening is hiermee naar inschatting van het college toereikend om aan uw verplichtingen aan het Rijk (Bbz) te voldoen en de lasten van oninbaar verklaarde vorderingen te kunnen dekken.

Voor het opstellen van de jaarrekening is het van belang dat dit uitgangspunt (jaarlijks) geëvalueerd wordt. Wij adviseren u jaarlijks de verwachte mate van inbaarheid te blijven toetsen. Uw incassobeleid (uitgevoerd door de IASZ), de economische omstandigheden of bijvoorbeeld persoonlijke omstandigheden van uw cliënten kunnen (grote) effecten hebben op de mate van volwaardigheid van de vorderingen.

Begrotings-overschrijdingen zijn goed toegelicht in de jaarrekening 2014

Theoretisch kader

Naaft de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2013 van de commissie BBV.

De belangrijkste inhoudelijke aanpassing betreft de vaststelling dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant.

In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

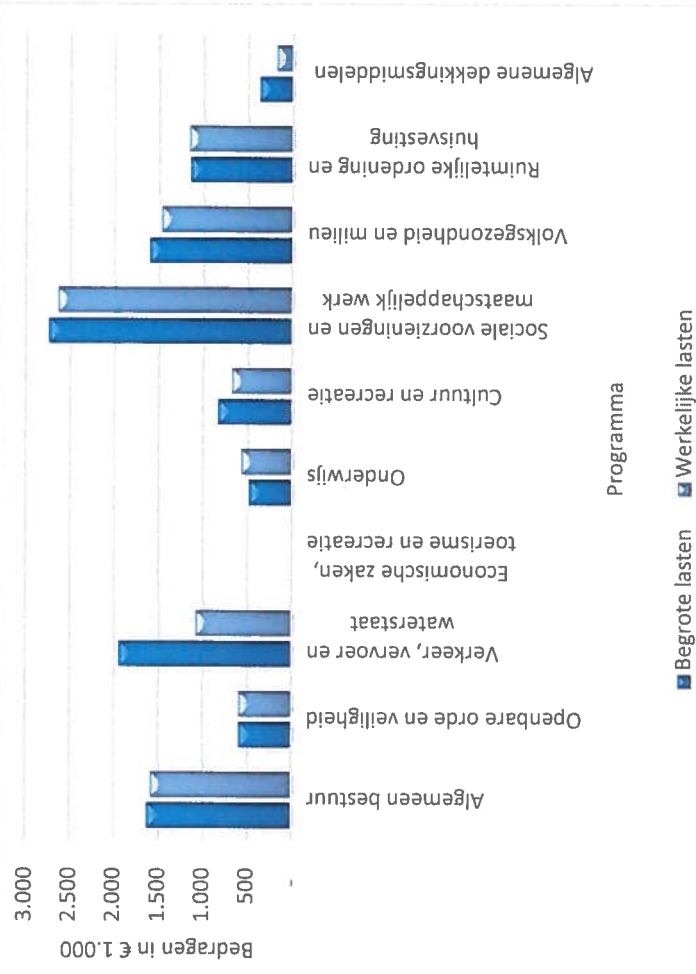
Daarnaast moet de accountant in het accountantsverslag deze kostenoverschrijdingen, waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

Begrotingsrechtmatigheid in uw jaarrekening

In totaal heeft uw gemeente € 1.616.000 aan lasten begroot na wijziging, tegenover € 10.322.000 aan werkelijke lasten in 2014. Dit is in totaal een onderrealisatie van € 1.294.000 (11,2%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 10.693.000 begroot na wijziging, tegenover € 10.895.000 miljoen aan werkelijke baten in 2014. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 203.000 (1,9%). Het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten komt derhalve op € 573.000 voordelig.

Naast het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2014 is er per saldo € 23.000 aan de reserves toegevoegd, zodat het gerealiseerde resultaat € 551.000 (voordelig) bedraagt.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop de raad de begroting autoriseert. Dit geeft voor 2014 het volgende beeld:

Op drie programma's (Programma 1 "Openbare orde en veiligheid", 4 "Onderwijs" en 8 "Ruimtelijke ordening en huisvesting") en bij de Algemene dekkingsmiddelen zijn begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren. Naast overschrijdingen van lasten, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotingsrechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven. Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar onderdeel 2.5 van de jaarstukken, waar een analyse van de begrotingsafwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2014 is opgenomen.

De geconstateerde kostenoverschrijdingen zijn, zoals eerder gemeld, per definitie onrechtmatig, maar omdat sprake is van overschrijdingen bij openeidereregelingen, overschrijdingen die gecompenseerd worden door direct gerelateerde opbrengsten of overschrijdingen die passen binnen bestaand beleid, hebben deze overschrijdingen geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2014 niet voorgedaan.

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2014 geconstateerd

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien zeven documenten aan het CBS te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2014. Hierbij stellen wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren) vast.

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage A5 van dit accountantsverslag. Bij de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

De Wet Normering topinkomens (WNT) is nageleefd

De Wet normering bezoldiging toffunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarvervoer uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als toffunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een toffunctionaris mag voor 2014 niet meer bedragen dan € 230.474 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de toffunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is Deloitte als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2014 van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2014 van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Tot slot merken wij op dat de norm voor de WNT per 1 januari 2015 op € 178.000 is gesteld. De huidige beloning van uw secretaris en griffier blijft onder deze bijgestelde norm voor 2015.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van de gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Bijlage B van dit accountantsverslag bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

Interne beheersing en overige bevindingen

De interne (financiële) beheersing in het kader van onze jaarrekeningcontrole

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2014 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De belangrijkste bevindingen die wij hebben geconstateerd, hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

Bevinding 2013

Follow up 2014

Bouwleges

De aansluiting van de bouwleges tussen de financiële administratie en de sub-administratie wordt niet regelmatig gelegd. De oorzaak is dat dit voor het college een bewerkelijk proces is. Door het niet regelmatig leggen van aansluitingen loopt, u het risico dat opbrengsten niet of niet in de juiste periode worden verantwoord en niet tijdig tot een ontvangst leiden.

Het college heeft opvolging gegeven aan ons adviespunt.

Wij constateren dat uw IC-functionaris tweemaal per jaar een aansluiting maakt tussen de financiële administratie en de sub-administratie Squit XO. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij géén bijzonderheden geconstateerd.

Subsidieverstrekking

Er ontbreekt een zichtbare functiescheiding tussen advies/beoordeling en besluit/beschikking in het kader van subsidieverstrekkingen. Hierdoor is in opzet sprake van een risico dat subsidies onrechtmatig worden verstrekt en dat dit niet (tijdig) wordt ontdekt door de aanwezige AO/IB-maatregelen. Bij onze controlewerkzaamheden zijn overigens geen afwijkingen geconstateerd.

Het college heeft opvolging gegeven aan ons adviespunt door de beoordeling van de subsidieaanvraag zichtbaar te maken door middel van parafering van de controlelijsten. Op basis van onze controle volgen dit jaar geen bijzonderheden.

Nieuwe bevindingen

- Wij hebben bij onze controle op personeelsmutaties geconstateerd dat een tweetal mutatielijsten niet zichtbaar is gecontroleerd op de juiste invoer van personeelsmutaties in de salarisadministratie. U loopt hiermee het risico dat onjuiste of onrechtmatige personeelsmutaties niet reeds in het proces (in de lijn) worden ontdekt. Wij merken op dat uw IC-functionaris een (nagenoeg) integrale verbijzonderde interne controle uitvoert op de personeelsmutaties in het boekjaar. Hiermee mitigeert u het risico op onjuiste of onrechtmatige mutaties in de salarisadministratie. Uit onze controle volgen geen afwijkingen ten aanzien van personeelsmutaties in het boekjaar. Gezien de preventieve werking van een interne beheersingsmaatregel in de lijn, adviseren wij u om de interne controle te allen tijde in de lijn te laten plaatsvinden.

- Wij constateerden dat u niet te allen tijde zichtbare functiescheiding tussen het opstellen en de interne controle op memoriaalboekingen heeft geïmplementeerd. U loopt hiermee het risico op onjuiste en/of onrechtmatige boekingen. Overigens plaatsen wij onze bevinding in het perspectief van de relatief geringe omvang van uw organisatie en het relatief geringe aantal memoriaalboekingen (boekjaar 2014: 55 memoriaalboekingen) op jaarbasis. Op basis van onze controle hebben wij geen afwijkingen geconstateerd. Wij adviseren u, mede gezien het niet-routinematig karakter van memoriaalboekingen, zichtbare functiescheiding tussen opstellen en interne controle te implementeren.
- Wij hebben bij onze controle geconstateerd dat de functionaris die belast is met de controle van de invoer van crediteurenmutaties, eveneens kan muteren in het crediteurenstambestand. De functionaris is ook bevoegd tot betalen in het banksysteem. U loopt hiermee het risico dat één functionaris het gehele proces van mutatie in het crediteurenstambestand tot de betaling aan crediteuren doorloopt. De oorzaak is van praktische aard, namelijk de relatief geringe omvang van de organisatie van Haarlemmerliede en Spaarnwoude. U voert daarom verbijzonderde interne controlewerkzaamheden uit om in te spelen op de risico's die samenhangen met de betaalorganisatie. Wij voeren bij onze jaarrekeningcontrole eveneens passende aanvullende controlewerkzaamheden uit. Uit onze controlewerkzaamheden volgen geen bijzonderheden.
- U heeft geen functiescheiding ingeregeld tussen het geven van akkoord voor levering en akkoord budget met betrekking tot de inkoopfacturen. De verantwoordelijke ambtenaar volgens mandaat ondertekent de factuur voor zowel levering als budget. Gezien de geringe omvang van uw organisatie kiest u ervoor om geen functiescheiding tussen levering en budget in te regelen. In de praktijk is de budgethouder verantwoordelijk om de daadwerkelijke levering van inkopen vast te stellen. Hiermee reesteet het risico op onrechtmatige betalingen als gevolg van niet geleverde goederen of diensten. Wij adviseren om bij de factuur de brondocumentatie van levering aan te hechten, om ook voor de administratie inzichtelijk te maken of daadwerkelijk levering heeft plaatsgevonden.
- Naar aanleiding van de nieuwe wet schatkistbankieren bent u verplicht uw overtollige middelen uit te zetten bij het Rijk. Dit drempelbedrag van € 250.000 heeft u in 2014 overschreden met de volgende bedragen per kwartaal (gemiddelde berekening op dagbasis): kwartaal 1, € 158.000, kwartaal 2, € 408.000, kwartaal 3, € 210.000 en kwartaal 4, € 42.000. Deze overschrijdingen hebben kunnen plaatsvinden als gevolg van problemen in de afroaming van de BNG-rekeningen. U heeft maatregelen getroffen, in de vorm van het afroomcontract met de BNG, om herhaling te voorkomen.

Voor wat betreft eventuele gevolgen van de overschrijding geldt dat in de huidige wetgeving nog geen consequentiemaatregelen (bijvoorbeeld in de vorm van boeterentes) zijn opgenomen. Conform de Kadernota Rechtmatigheid hebben rechtmatigheidsfouten die geen financiële consequenties kunnen hebben geen invloed op het accountantsoordeel.

Daarnaast willen wij u nog de volgende onderwerpen onder de aandacht brengen:

Positie en functioneren interne controle

In 2013 zijn de internationale controlestandaarden met betrekking tot de positionering en het functioneren van een "Internal Audit Function" aangescherpt. Deze wijzigingen zijn operationeel vanaf het controlejaar 2014. Bij het beoordelen van verbijzonderde interne controles is het verplicht deze aangescherpte regelgeving te hanteren. Drie elementen zijn hierbij van belang:

- **Objectiviteit:** Staat de controlefunctionaris los van de organisatie en rapporteert de controlefunctionaris direct aan de hoogste leiding binnen de organisatie?
- **Deskundigheid:** Zijn functionarissen voldoende getraind, niet alleen op de inhoud van het proces, maar ook op de (ontwikkeling in) controletechnieken?
- **Is er sprake van een systematische en gedisciplineerde benadering met inbegrip van kwaliteitscontroles? Voldoet deze benadering aan COS 610?**

De Verbijzonderde Interne Controle (VIC) van uw gemeente is zeer belangrijk voor de interne beheersing van de organisatie en daarmee voor uw organisatie waardevol. De VIC voldoet op dit moment echter (nog) niet aan de hierboven genoemde eisen. Dit betekent dat wij de werkzaamheden van uw medewerker Interne Controle niet één-op-één over kunnen nemen, maar aanvullend controlewerkzaamheden (hebben) moeten uitvoeren.

Zoals eerder aangegeven, blijft de VIC voor u een nuttig instrument. U geeft hiermee invulling aan artikel 6 van uw financiële verordening en kunt u hiermee sturen op de kwaliteit van uw processen, met als doel om als organisatie "in control" te zijn op de dagelijkse processen en het zo veel mogelijk waarborgen van de realisatie van de afgesproken doelen.

Met uw interne controlemedewerker zullen wij de impact van de gewijzigde regelgeving verder bespreken en nadere afspraken maken over de wijze waarop de interne controle de accountantscontrole maximaal kan blijven ondersteunen.

Procesbeschrijvingen

Wij hebben geconstateerd dat in sommige gevallen procesbeschrijvingen ontbreken of dat de huidige beschrijvingen van de interne beheersingsmaatregelen bij uw gemeente veelal niet actueel zijn en/of qua beschrijving niet voldoen aan de eisen vanuit een verscherpte focus op audit quality, voor wat betreft de zogenoemde '6 W-vragen': wie doet wat, waarom, wanneer, waarmee en met welk doel? Wij hebben het college geadviseerd de beschrijvingen te actualiseren, wat een aangescherpt inzicht kan opleveren van de risico's en eventuele leemtes in de interne beheersing en waarmee een directe relatie kan worden gelegd met het risicomanagement in de organisatie.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings- omgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretendieren. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.

Wij hebben in het najaar 2014 een zogenaamde "IT-survey" in laten vullen door uw uitvoeringsorganisatie, de gemeente Bloemendaal. Hiermee hebben wij inzicht verkregen in mogelijke risico's in de IT-omgeving. Onze bevindingen hieruit zijn als volgt:

Beheer accountants

Gebruikersaccounts worden niet periodiek beoordeeld. Er zijn geen maatregelen om te zorgen dat administrators te veel vrijheden hebben. Het gebruik van krachtige gebruikers (zie ook bij logging) wordt niet gelogd. De wachtwoorden van servers worden niet periodiek gewijzigd.

Logging

Er vindt geen logging plaats en derhalve is er ook geen sprake van monitoring op de logging. Hierdoor loopt u risico dat het achteraf niet mogelijk is om te achterhalen wie bepaalde wijzigingen heeft aangebracht. Dit belemmert de gemeente in haar zelfsignalerende en controlerende taak. Wij adviseren u om deze logging periodiek te testen.

Change management

Er zijn geen change management procedures van kracht. Er is geen interne beheersing ingeregeld omtrent het identificeren, plannen, goedkeuren, ontwikkelen, testen en implementeren. Wij adviseren u om deze change management processen vorm te laten geven bij de gemeente Bloemendaal.

Hashcodes

In de periode van januari tot en met oktober 2014 werd geen gebruik gemaakt van Hash-totals om vast te stellen dat het betaaladvies in de BNG applicatie gelijk is aan de betaaladvieslijst in de financiële administratie (PROFIN). Uw uitvoeringsorganisatie geeft aan dat het gebruik van Hash-totals vanaf 31 oktober 2014 gerealiseerd is, in verband met een update in PROFIN.

Op basis van de controle van het verslagjaar 2014 zijn er geen verdere zaken te melden.

Door u is recent een frauderisicoanalyse uitgevoerd

Als onderdeel van onze interim-controle hebben wij het college en het management verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad.

Uw gemeente beschikt nog niet over een geïntegreerd systeem van frauderisico-identificatie, -analyse, -beheersing. Vanzelfsprekend wordt bij het inrichten van processen wel nagedacht over frauderisico's, maar het frauderisicomanagement is binnen het systeem van risicomanagement nog niet expliciet benoemd. Op diverse momenten hebben wij met het financieel management gediscussieerd over taken, rollen en verantwoordelijkheden (ook in relatie tot de materialiteit waarmee wij uw jaarrekening controleren) en hebben wij navraag gedaan naar bekende fraudegevallen. Ook hebben wij met hen de hierna genoemde mogelijke risico's besproken:

- Fraude met "contant" geldverkeer (kasgeld).
- Fraude inzake het beheer van bankrekeningen en betaalbevoegdheden.
- Fraude als gevolg van het verwerken van niet authentieke brondocumenten.
- Fraude met inkopen (prestatielevering) en declaraties (personeel/salarissen).

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden tijdens de controle hebben wij geen aanwijzingen dat voornoemde frauderisico's zich hebben voorgedaan in 2014.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in uw inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college en/of management daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met u als raad. Het college heeft ons aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en heeft voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

Recent is een frauderisicodiscussie gevoerd door het management en het college. Wij hechten eraan het belang te (blijven) benoemen om het proces dat het management volgt om frauderisico's te beheersen een vast onderdeel te laten uitmaken van de communicatie tussen de raad en het college. De frauderisicoanalyse die hiervoor in 2014 door het college is opgezet, kan hier toe een prima basis zijn.

Analyse resultaat en vermogen

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerleede en Spaarnwoude

Analyse vermogen en resultaat

Het gerealiseerde saldo en resultaat 2014 is voordelig

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves.

De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het resultaat ná bestemming is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende.

Exploitatieresultaat 2014

x € 1.000

De totale baten van uw gemeente bedragen: € 10.895

De totale lasten van uw gemeente bedragen: € 10.322

Het overschot bedraagt ('gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten') € 573

Gedurende het jaar heeft u al voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort: € 492

Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit reserves. Over het boekjaar betreft dit: € 470

Per saldo gedurende het jaar toegevoegd aan reserves: € 23

Gerealiseerde resultaat (voordelig): € 551

NB: Door afrondingen op € 1.000 kunnen kleine verschillen ontstaan.

De exploitatie over 2014 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 573.000 zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 923.000. Dit is (per saldo) een voordeel van afgerond € 1.496.000.

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. Voor de verschillenanalyse verwijzen wij u naar de toelichting op de programmaverantwoording en de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

In het jaarverslag (onderdeel inleiding, bij de diverse programma's en in de toelichting op het overzicht van baten en lasten) treft u de analyse van de totstandkoming van het resultaat en de verschillen ten opzichte van de tussentijdse informatievoorziening aan. Volledigheidshalve verwijzen wij u hiernaar.

Analyse vermogen en resultaat

Het voordelige exploitatieresultaat 2014 (vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten, overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In het jaarverslag is in paragraaf 2.3 een overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Kortheidshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

De vermogenspositie van uw gemeente lijkt achteruit te gaan. De herrubricering van de voorziening riolering is hier de oorzaak van.

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 593.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 23.000 aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2014 € 571.000 voordelig bedraagt. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven.

x € 1.000	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 1 januari	€ 11.685	€ 12.407	€ 12.853
Tussentijdse resultaatbestemming	€ 59	€ 226	€ 23
Gerealiseerde resultaat	€ 663	€ 220	€ 551
Totaal ('saldo van baten en lasten')	€ 722	€ 446	€ 573
Directe vermogensmutatie (alleen 2014) als gevolg van herrubricering voorziening riolering			-/- € 3.148
Eigen vermogen per 31 december	€ 12.407	€ 12.853	€ 10.278

NB: Door afrondingen op € 1.000 kunnen kleine verschillen ontstaan.

Analyse vermogen en resultaat

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2014 62% van het balanstotaal (2013: 76,9% van het balanstotaal). Zoals uit hiervoor opgenomen schema blijkt, wordt de afname van het vermogen vooral verklaard door de herrubricering van de voorziening riolering (op grond van de notitie riolering van de commissie BBV).

De samenstelling van het eigen vermogen (bedragen x € 1.000) is als volgt:

	2013	2014
Algemene reserve	€ 4.028	€ 4.328
Bestemmingsreserves	€ 8.605	€ 5.400
Gerealiseerd resultaat	€ 220	€ 551
	€ 12.853	€ 10.278

NB: Door afrondingen op € 1.000 kunnen kleine verschillen ontstaan.

In de toelichting op de balans geeft het college een uiteenzetting van de mutaties in het vermogen over het jaar 2014. Kortheidshalve verwijzen wij daarnaar.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De paragraaf Weerstandsvermogen moet hier het gewenste inzicht in geven. De huidige paragraaf Weerstandsvermogen is echter (te) beperkt qua cijfermatige weergave van de weerstandscapaciteit en risico's. Wij adviseren om dergelijke cijfermatige gegevens te verwerken in de paragraaf Weerstandsvermogen. In de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 is daar een goede aanzet toe gegeven. Dergelijke informatie achten wij van belang voor het beoordelen van de vermogenspositie van de gemeente door de gebruiker van de jaarstukken.

Voor een goed inzicht in uw weerstandsvermogen is het belangrijk om inzicht te hebben in de risico's en de mogelijke financiële impact daarvan. In 2013 heeft u stappen gemaakt in het benoemen en kwantificeren van risico's. De opgestelde Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 is daar een voorbeeld van. Uw jaarstukken zouden aan kracht winnen als de informatie zoals u die in de nota heeft opgenomen, ook terugkomt in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Analyse vermogen en resultaat

Het weerstandsvermogen vormt de financiële buffer voor de strategische risico's waar de gemeente geen beheersmaatregelen voor heeft getroffen dan wel heeft kunnen treffen. Een goede invulling van de benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van een structurele en volledige uitvoering van risicomanagement. In uw bedrijfsvoering is risicomanagement een belangrijk thema. Gemeenten worden dagelijks geconfronteerd met interne en externe ontwikkelingen en met kansen en bedreigingen. Daarbij is van cruciaal belang dat risico's met een grote kans en impact worden beheerst.

De inventarisatie van risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft nu geen indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen.

Bij risicomanagement is het duiden van het weerstandsvermogen echter geen doel op zichzelf, maar een onderdeel van de uitkomst van het risicomanagementproces. Het gaat er bij risicomanagement om dat de gemeente op de hoogte is van de op dat moment actuele risico's (met een hoge kans en impact) en dat daarop passende beheersingsmaatregelen worden getroffen. Enkel als deze beheersingsmaatregelen niet mogelijk zijn, dan wel niet wenselijk zijn, vormt het opvangen van de risico's met de weerstandscapaciteit de oplossing. Wij adviseren u om risicomanagement meer te formaliseren en onderdeel uit te laten maken van de planning- en controlcyclus.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Bevestiging van het college is ontvangen

Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Er is geen sprake van meningsverschillen met het management of een beperking in reikwijdte van onze controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het college en de medewerkers van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijzonderheden ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is niet primair het onderzoeksgebied van de accountant. De accountant heeft als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid als eventuele 'bijvangst' van de reguliere controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de administratieve organisatie en interne beheersing.

In het kader van onze controle van de jaarrekening 2014 hebben wij geen opmerkingen ten aanzien van de niet-financiële rechtmatigheid.

Er is geen sprake van vermoedens of signalen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het college, de directie en het management van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken.

Overige onderwerpen

Van het college, de directie en het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het college, de directie en het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en niet-routine matige transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2014 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Ontwikkelingen accountantsberoep

Inleiding

Het afgelopen jaar heeft de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) maatregelen bekendgemaakt ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de accountantscontrole. Het NBA-rapport 'In het publiek belang' stelt maatregelen voor waarmee wordt gereageerd op de maatschappelijke discussie over het accountantsberoep. De belangrijkste maatregelen hebben betrekking op:

- De governance van accountantsorganisaties.
- Het belonings- en verdienmodel van accountantsorganisaties.
- De cultuur en het lerend vermogen van de sector.
- De verbetering van de relevantie van de accountantscontrole.

Ook heeft de AFM (Autoriteit Financiële Markten) de uitkomsten van haar reguliere onderzoek naar de kwaliteit van de wettelijke controles van de vier grote accountantsorganisaties gepubliceerd. De AFM constateert hierbij dat een aantal dossiers geen voldoende en geen geschikte controle-informatie bevat om het oordeel over de jaarrekening als geheel te onderbouwen. In ons transparantieverlag geven wij aan hoe wij deze bevindingen vertalen in initiatieven om de controlekwaliteit verder te verbeteren. In onze kwaliteitsdoelstelling staan gedrag en mentaliteit centraal.

Overige onderwerpen

Daarnaast zijn wijzigingen in regelgeving van kracht geworden. Dit betreft onder meer:

- Nieuwe onafhankelijkheidsregels in Nederland en Europa.
- Aangescherpte regelgeving rondom het kunnen steunen op de werkzaamheden van de interne auditfunctie of interne controlefunctie.

Nieuwe onafhankelijkheidsregels in Nederland en Europa

Op 16 december 2013 heeft de NBA de nieuwe Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) vastgesteld. Daarnaast is in Europa overeenstemming bereikt over de hervormingen in de accountantsmarkt.

Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)

De ViO is van toepassing op alle cliënten waar assurance-opdrachten worden uitgevoerd en is van kracht vanaf 1 januari 2014. De ViO vervangt de nadere voorschriften voor onafhankelijkheid (NVO).

Met de nieuwe ViO beoogt de beroepsorganisatie tegemoet te komen aan de verwachtingen van het maatschappelijk verkeer en daarmee bij te dragen aan het vertrouwen in het accountantsberoep. Hierna geven wij een toelichting op enkele onderwerpen uit de ViO die van belang zijn in het kader van onze dienstverlening aan uw organisatie.

Langdurige betrokkenheid bij uw organisatie

Voor organisaties van openbaar belang (OOB's) geldt een verplichte kantoor-rotatie vanaf 1 januari 2016 als een accountantskantoor gedurende acht jaar de wettelijke controle van een OOB heeft uitgevoerd. Voor OOB's geldt daarnaast dat de eindverantwoordelijke accountant de verplichting heeft om te rouleren bij zeven jaar betrokkenheid. Dit verandert niet onder de ViO.

Ook is in de ViO opgenomen dat een maatregel is vereist indien senior leden van het assurance-team langdurig betrokken zijn bij dienstverlening aan dezelfde organisatie. Van langdurige betrokkenheid is in elk geval sprake als een teamlid gedurende zeven aaneengesloten jaren betrokken is bij een assurance-opdracht. Voorbeelden van maatregelen zijn het laten uitvoeren van een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling (OKB) of het rouleren van het teamlid.

Regelgeving voor adviesdiensten

Bij OOB's, zoals beursgenoteerde ondernemingen, banken en verzekeringsmaatschappijen, bestaat sinds 1 januari 2013 een verbod op het uitvoeren van adviesdiensten naast de wettelijke controle. Met het vaststellen van de ViO is er duidelijkheid gekomen over de reikwijdte van het verbod op het leveren van adviesdiensten aan OOB-controlecliënten. Het verbod is van toepassing op de OOB-controlecliënt én op de gelieerde entiteiten van de OOB.

Overige onderwerpen

Voorstel Europese wetgeving

Op 17 december 2013 hebben het Europees Parlement en de lidstaten van de EU overeenstemming bereikt over een wetgevingsvoorstel om stappen te zetten op weg naar een kwalitatief betere accountantscontrole en herstel van vertrouwen van beleggers in financiële informatie.

De voorgestelde wetgeving is van toepassing op Public Interest Entities (PIE's). De definitie van deze term komt in hoofdlijnen overeen met de inhoud van de OOB-definitie in de Nederlandse wetgeving. Voor een PIE geldt een verplichte roulatie/aanbesteding om de tien jaar. Bij de verplichte aanbesteding mag de zittende accountant nog eenmaal meedoen. Dus maximaal kan een kantoor 20 jaar de controle uitvoeren van dezelfde PIE.

In het voorstel zijn strikte beperkingen opgenomen voor het uitvoeren van non-auditdiensten bij PIE's waarvoor een wettelijke controle wordt uitgevoerd met inbegrip van strenge beperkingen van fiscale werkzaamheden. In het voorstel is ook opgenomen dat de levering van non-auditdiensten aan een maximumbedrag is gebonden, zijnde 70% van het honorarium voor de wettelijke controle.

Het is aan de lidstaten om de wetgeving in de eigen nationale wetgeving te implementeren. Lidstaten hebben de ruimte om eigen strengere regelgeving te handhaven. Dit kan dus betekenen dat de huidige Nederlandse wetgeving voor OOB's en de nieuwe VIO niet worden aangepast.

Aangescherpte regelgeving rondom het kunnen steunen op de werkzaamheden van de interne-auditfunctie of interne controlefunctie

Bij veel organisaties vormen de werkzaamheden die door een interne-auditfunctie of interne controlefunctie worden uitgevoerd een belangrijk onderdeel van het systeem van interne beheersingsmaatregelen. Als deze werkzaamheden adequaat zijn voor de doeleinden van de accountantscontrole, kan de externe accountant bij zijn controle gebruikmaken van deze werkzaamheden bij het verkrijgen van controle-informatie.

De vereisten hiervoor zijn opgenomen in Controlestandaard 610 - Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors. Deze standaard is recentelijk op een aantal punten aangescherpt en biedt daardoor meer duidelijkheid over wanneer en hoe externe accountants gebruik kunnen maken van de interne auditfunctie.

Overige onderwerpen

Een volwaardige interne-audifunctie heeft volgens de gewijzigde Controlestandaard 610 de volgende cumulatieve kenmerken:

- Er is sprake van een organisatorische status en procedures die de objectiviteit ondersteunen.
- Het competentieniveau is adequaat.
- De interne-audifunctie hanteert een systematische en gedisciplineerde benadering, met inbegrip van een stelsel van kwaliteitsbeheersing.

Als aan een van deze kenmerken niet wordt voldaan, is geen sprake van een interne-audifunctie zoals bedoeld in Controlestandaard 610. De werkzaamheden zijn in dat geval nog steeds belangrijk voor de interne beheersing, maar de accountant zal zelf meer werkzaamheden uit moeten voeren.

Tot slot

Deloitte hecht groot belang aan de hoogste kwaliteit van haar dienstverlening en dus aan een onverkorte toepassing van bovenstaande regelgeving bij de werkzaamheden. Ook staat Deloitte positief tegenover de plannen van de NBA. Het NBA-rapport biedt goede aanknopingspunten waarmee adequaat kan worden gereageerd op de maatschappelijke discussie over het accountantsberoep. De afgelopen jaren zijn initiatieven genomen en is flink geïnvesteerd om de kwaliteit te verhogen. In ons Transparantieverslag 2014 wordt daarover in detail gerapporteerd. Kwaliteit is naar onze mening essentieel voor het vertrouwen dat aan onze werkzaamheden mag en moet worden ontleend.

Bijlagen

Accountantsverslag 2014
Gemeente Haarlemmerlede en Spaarnwoude

Bijlage A1: Overzicht van niet-gecorrigeerde fouten in de jaarrekening

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten groter dan € 54.000 zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)Totaal getrouwheidsfouten	Subtotaal € 0	Totaal € 0
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/et cetera)	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	Totaal € 0	

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid		
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	Subtotaal € 0	Totaal € 0
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-staatssteun)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid	Totaal € 0	

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Bijlage A2: Overzicht van gecorrigeerde fouten in de jaarrekening

Gecorrigeerde fouten

De tabel hieronder bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan € 54.000 en andere door het college gecorrigeerde fouten.

	Rechtmatigheid €'000	Getrouwheid €'000
Feitelijke afwijkingen (factual misstatements)	N.v.t.	N.v.t.
Inschattingsafwijkingen (judgemental misstatements)	N.v.t.	N.v.t.
Geprojecteerde afwijkingen (projected misstatements)	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	€ 0	€ 0

Bijlage A3: Geconstateerde afwijkingen in de toelichting op de jaarrekening

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hieronder bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overweging
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A4: Fouten en onzekerheden inzake financiële rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Kadernota Rechtmatigheid en in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader is het kader voor de controle op de rechtmatigheid opgenomen. Deze normen zijn vastgelegd in het controleprotocol van de gemeente. Bij de controle op de rechtmatigheid hebben wij de volgende fouten en/of onzekerheden geconstateerd:

Toelichting	Bron normenkader	Fout of onzekerheid (x € 1.000)
N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A5: Fouten en onzekerheden inzake de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2014 onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	€ 0	-
I&M E27B	Brede doelluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen mede-overheden	€ 0	-
SZW G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014	€ 0	-
SZW G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2013	€ 0	-
SZW G2	Gebundelde uitkering o.g.v. art. 69 WWB gemeente 2014	€ 0	-
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2014	€ 0	-
SZW G5	Wet Participatiebudget (WPB) gemeente 2014	€ 0	-
Totaal		€ 0	-

Bijlage B: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude in 2014 voldoende is gewaarborgd. Er is geen sprake van aanvullende dienstverlening geweest.

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid in voldoende mate is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude of een bij de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage C: Reikwijdte van de controle 2014

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de meerjarige overeenkomst tussen uw gemeente en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging van 1 december 2014 heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2014. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeente mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeente en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij niet met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing (zie paragraaf Interne beheersing).

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoende aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het controleprotocol 2014. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol 2014.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie (€ 54.000) overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Scope van de opdracht

Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude .

Bijlage D: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. With a globally connected network of member firms in more than 150 countries, Deloitte brings world-class capabilities and deep local expertise to help clients succeed wherever they operate. Deloitte's approximately 200,000 professionals are committed to becoming the most trusted and innovative firm.

This publication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte Network") is, by means of this publication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte Network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this publication.

© 2015 Deloitte The Netherlands